

40 Yaş ve Üzeri Kadınların Menopoza İlişkin Bilgi Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi

Determination of the Knowledge of and Attitudes and Behaviours towards Menopause among Women Aged 40 Years and Over

Araştırma

Research

Şirin Çelikkana¹, Rabia Sohb²

DOI:10.17942/sted.560137

Geliş/Received : 03.05.2019

Kabul/Accepted : 22.12.2019

Öz

Amaç: Çalışma 40 yaş ve üzeri kadınların menopoza ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Çalışmanın evrenini Gaziantep ili Şehitkâmil ilçesinde Yenimahalle, Umut ve Çıksorut mahallelerinde yaşayan 2.000 kişi oluşturmuştur. Örneklemi ise 2000 kişiden basit rastgele yöntemle seçilmiş 401 kişi oluşturmuştur. Veriler Haziran - Ağustos 2010 tarihleri arasında toplanmış olup verilerin değerlendirilmesinde; frekans, yüzde ki-kare kullanılmıştır. Araştırmaya sadece Türkçe konuşabilen kadınların alınması ve bölgenin yüksek oranda çalışmayan kadınlardan oluşması araştırmanın sınırlılığıdır.

Bulgular: Kadınların %69,6'nın menopoza girdiği, %32,3'ünün 3-5 yıldır menopozda olduğu, %96,8'inin menopoza doğal yolla girdiği, %89,5'inin menopoz hakkında bilgisinin olmadığı, %95,8'inin Hormon Replasman Tedavisi (HRT) almadığı belirtilmiştir. Kadınların %99,8'inin menopozal sıkıntılarla nasıl baş edeceğini bilmediği, menopoza girip girmeme durumlarının menopozal yakınmaları bilme durumları arasında anlamlı ilişki olduğu ($p < 0,05$), menopoza girme şekilleri ve menopozal yakınmaları bilme durumları arasında anlamlı ilişki ($p < 0,05$) çıkmıştır.

Sonuç: Katılımcıların menopoz semptomları ve bu süreç ile nasıl sağlıklı baş edileceği konusunda bilgi sahibi olmadıkları saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Menopoz, Menopoz belirtileri, Menopoz bilgisi

Abstract

Objective: This study was conducted to determine the knowledge of and attitudes and behaviours towards menopause among women aged 40 years and over.

Method: This was designed as a descriptive study. The population of the study consisted of 2.000 people living in Yenimahalle, Umut and Çıksorut neighbourhoods in Şehitkâmil district of Gaziantep province. The sample was composed of 401 people selected out of 2000 by means of simple random sampling. The data were collected between June and August 2010 and frequency, percentage and chi-square were used in the analysis of data. The inclusion of the women only, who could speak Turkish and the demographic pattern of the region that was mostly composed of nonemployed women were the limitations of the study.

Findings: Of the women, 69,6% have gone through menopause, 32,3% experienced menopause for 3-5 years, 96,8% have undergone natural menopause, 89,5% had no knowledge about menopause, 95,8% were not receiving Hormone Replacement Therapy (HRT). 99,8% of the women did not know how to cope with menopausal distress, there were significant relationships between their menopausal status and their knowledge about menopausal complaints ($p < 0,05$) and between their modes of going through menopause and the knowledge about menopausal complaints ($p < 0,05$).

Conclusion: It was found that the participants had no knowledge about the symptoms of menopause and how to deal with this process in a healthy way.

Key words: Menopause, Menopause symptoms, Knowledge of menopause

1 Doktora Öğrencisi, Gaziantep Ü. Sağlık Bilimleri, Gaziantep (Orcid No: 0000-0001-9475-4505)

2 Öğr. Üyesi, Gaziantep Ü. Sağlık Bilimleri, Gaziantep (Orcid No: 0000-0002-1835-8479)

Giriş

İnsanlığın başlangıcından bu yana kadının statüsü, doğurma yeteneği ile birebir ilişki halindedir ve doğurma yeteneği sonlandığında bu durum doğal olarak değişir. Bu değişimin başlangıcı, kadında son adet kanaması ile sembolleşen menopozdur(1). Menopoz Yunancada ay (men) ve sonlanma (pause) kelimelerinin birleşimi olup, sözlük anlamı son adet'tir. Adet kanamalarının kesin olarak sonlanması anlamına gelmektedir (2,3,4). Dünyada menopoza giren kadın sayısının her geçen gün arttığı ve 2030 yılında bu sayının yaklaşık 1.2 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Menopoza giren kadın sayısındaki artış gelişmekte olan ülkelerde üreme çağındaki kadın nüfusun fazla olması sebebiyle daha hızlıdır. 2030 yılında dünyada menopoz dönemindeki kadınların %76'sının gelişmekte olan ülkelerde olması tahmin edilmektedir(5). Kadınlar hayatlarının üçte birini menopoz döneminde geçirdiği varsayılırsa menopozal dönem gittikçe önem kazanmaktadır. Avrupa'daki menopoz yaşı ortalaması 50,1 ile 52,8 yaşları arasında değişmektedir, Kuzey Amerika'da 50,5 ile 54, Latin Amerika'da 43,8 ile 53 ve Asya'da 42,1 ile 49,5 yaşları arasındadır(6). Türkiye'de ise menopoz yaşı 48-51 arasında değişiklik göstermektedir(7). Menopoz dönemine giriş zamanının erken ya da geç olmasında bazı faktörler etkili olmaktadır. Çalışan kadınlar ve sigara içen kadınlar menopoza erken girerken, seksüel yaşantısı devam eden, çok doğum yapmış, bekâr ya da boşanmış kadınlarda menopoz daha geç görülmektedir. Yaş, ailenin ekonomik durumu, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, algılanan sağlık durumu, menopozal dönem şiddeti sosyodemografik özelliklerle menopozal semptomları arasında bir ilişki bulunmaktadır(8). Menopoz döneminde vazomotor belirtilerden ruhsal değişikliklere, cinsel işlev değişikliklerinden osteoporozu kadar farklı vücut sistemleriyle ilişkili farklı belirtiler ortaya çıkabilir. Adet düzensizlikleri, vajinal kuruluk, flora değişiklikleri, uyku düzensizlikleri, baş ağrısı, baş dönmesi, nefes darlığı, kalp çarpıntıları, titreme, anksiyete gibi yakınmalar görülebilir. Menopozda görülen sistemik değişikliklerin başlıca nedeni östrojen eksikliğidir(9). Bu değişiklikler kadının yaşam kalitesini bozmaktadır. Eskiden çok önemsenmeyen menopoz ve sonrası beklenen yaşam süresinin artması insanların daha rahat

yaşama arzuları gibi nedenlerle günümüzde daha önemli olmuştur. Klimakterik dönemde olan kadında östrojen eksikliğine bağlı fiziksel ve ruhsal birtakım değişiklikler meydana gelmekte ve buna bağlı bazı sorunlar yaşanabilmektedir. Bu döneme ait semptomların erken tanınması, bunlara yönelik yapılacak eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve böylece kadınlara sağlık bilincinin kazandırılması, bu dönemde yaşanabilecek sorunlarla başa çıkabilmesini sağlamak açısından faydalı olacaktır (10). Menopoz dönemi fizyolojik bir dönem olmasına rağmen, yaşamı tehdit edici, yaşam kalitesini bozucu ve evlilik ilişkisini etkileyen patolojik olaylarla birlikte seyrettiği için sağlık profesyonelleri tarafından hassasiyet gösterilmesi gereken önemli bir dönemdir. Menopoz döneminde olan kadınlar biyo-psiko-sosyal ve kültürel olarak bütünlük içinde ele alınmalı, sağlık profesyonelleri, özellikle kadınlara bire bir bakım veren ebeler ve hemşireler menopoz dönemi sorunlarını ve risk altındaki bireyleri erken dönemde değerlendirmelidir (7).

Bu çalışma 40 yaş ve üzeri kadınların menopoza ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı tipte bir yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme: Tanımlayıcı araştırmanın evrenini 40 yaş ve üzeri kadınlardan oluşan Yeni mahallede (840 kişi), Umut mahallesinde (620 kişi), Çıksorut mahallesinde (540 kişi) yaşayan tabakalı örneklem yöntemi ile belirlenmiş 2.000 kadın oluşturmuştur. 2000 kişiden basit rastgele yöntemi ile seçilen 401 kadın örnekleme alınmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından literatüre uygun olarak oluşturulan anket formunda sosyo-demografik sorular ve menopoza ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendiren sorular bulunmaktadır. 10 kişiye anket ön uygulaması yapılmış düzeltmelerden sonra Haziran-Ağustos 2010 tarihlerinde uygulanmıştır. Ön uygulamaya alınan kişiler değerlendirmeye alınmamıştır. Her mahalledeki çalışmaya katılmayı kabul eden, 40 yaş ve üstü kadınlarla 08-17 saatleri arasında 15-20 dakika yüz yüze görüşülerek anket yapılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların sosyo-demografik özellikleri		
	Sayı	%
Yaş		
40-45	94	23,5
46-49	88	21,9
50-55	100	24,9
55-60	88	21,9
60 yaş üstü	31	7,8
Medeni Durum		
Evli	384	95,8
Bekâr	17	4,2
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	17	4,2
Okuryazar	78	19,5
İlkokul	281	70,1
Ortaokul	23	5,7
Lise	2	0,5
Çalışma durumu		
Çalışıyor	14	3,5
Çalışmıyor	387	96,5
Evde yaşayan kişi sayısı		
1-5	273	68,1
6-10	125	31,2
10 üzeri	3	0,7
Çocuk sayısı		
1-3	170	42,4
4-6	180	44,9
6 üzeri	51	12,7
Sosyal güvence (Genel Sağlık Sigortası değişimi öncesi)		
SSK	157	39,1
BAĞ-KUR	80	20,0
Yeşil kart	155	38,7
Sosyal güvence olmayan	9	2,2
Eşinizin işi		
İşçi	66	16,5
Çiftçi	96	23,9
Emekli	90	22,4
Serbest	131	32,7
İşsiz	2	0,5
Eşinizin eğitim durumu		
Okuryazar değil	17	4,2
Okuryazar	78	19,5
İlkokul	281	70,1
Ortaokul	23	5,7
Lise	2	0,5
Kaç yıldır buradasınız		
1-5	2	0,5
6-10	57	14,2
11-20	158	39,4
20 üzeri	184	45,9
Toplam	401	100

Tablo 2. Kadınların menopoz ve HRT'ne ilişkin bilgileri dağılımı		
	Sayı	%
Menopoza girme		
Evet	279	69,6
Hayır	122	30,4
Menopoz süresi (n=279)		
1 yıldır	41	14,7
2 yıldır	43	15,4
3-5 yıldır	90	32,3
6-10 yıldır	69	24,7
10 yıl üzeri	36	12,9
Menopoz şekli (n=279)		
Doğal yolla	270	96,8
Cerrahi yolla	9	3,2
Menopoz bilgi varlığı		
Evet	42	10,5
Hayır	359	89,5
Bilgiyi kimden aldığı		
Almadım	360	89,5
Televizyon	13	3,5
Sağlık personeli	13	3,3
akınlarım	15	3,7
HRT kullanma süresi		
Kullanmayan	267	95,8
1 yıl	6	2,1
2-3 yıl	6	2,1
HRT süresi ne kadar olduğunu bilme durumu		
Hayır	401	100
HRT herkes kullanabilir mi?		
Hayır	1	0,2
Bilmiyorum	401	99,8
HRT ne zaman kullanılır		
Psikolojik yakınmalar	4	1
Fiziksel şikâyetler	26	6,5
Kemik erimesi	8	2,0
Bilmiyorum	363	90,5
Mamografi çekirme		
Evet	70	17,5
Hayır	331	82,5
Mamografi çekirme yaşı		
Çektirmeyen	331	82,5
35-40	3	0,7
40-45	15	3,7
46-49	23	5,8
50-55	20	5
56 ve üzeri	9	2,3
Sıkıntılarla baş etme durumları		
Evet	1	0,2
Hayır	400	99,8
Toplam	401	100

Araştırma bulgularının istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 18,0 paket programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin frekans ve yüzdeler belirlenmiş X^2 çözümlenmesi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırma için Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü'nden ve Gaziantep Üniversitesi Etik Kurulu'dan alınan resmi izin alınmıştır. Araştırmaya sadece Türkçe konuşabilen kadınların alınması ve bölgenin yüksek oranda çalışmayan kadınlardan oluşması araştırmanın sınırlılığıdır.

Bulgular

Tablo 1'de araştırmaya katılanların %23,5'inin 40-45 yaş grubunda olduğu, %95,8'inin evli olduğu, %70,1'inin ilkokul mezunu olduğu, %96,5'inin çalışmadığı, %39,1'inin sosyal güvencesinin SSK olduğu (Genel Sağlık Sigortası değişimi öncesi), %45,9'unun 20 yıl ve üzeri

Tablo 2'de araştırmaya katılanların, %69,6'nın menopoza girdiği, %32,3'ünün 3-5 yıldır menopozda olduğu, %96,8'inin menopoza doğal yolla girdiği, %89,5'inin menopoz hakkında bilgisinin olmadığı, %95,8'inin Hormon Replasman Tedavisi (HRT) almadığı, %2,1'inin 1 yıldır, %2,1'inin 2-3 yıldır HRT aldığı, %100'ünün HRT kullanma süresini bilmediği, %90,5'nin HRT'nin ne zaman kullanıldığını bilmediği, %82,5'inin mamografi çekmediği, %5,8'inin mamografi çekme yaşının 46-49 olduğu, %99,8'inin menopozal sıkıntılarla nasıl baş edeceğini bilmediği saptanmıştır.

Tablo 3'te araştırmaya katılanların, menopoza ilişkin bilgi soruları dağılımı belirtilmektedir.

Tablo 4'te menopoza girme ve menopozal yakınmalar ile ilgili bilgileri incelediğimizde, sıcak basması ile ilgili menopoza girenlerin (%86,7) girmeyenlere (%73,8) göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi olduğu ($p=0,002$), menopozda uykusuzluk konusunda, menopoza girenlerin (%30,5) menopoza girmeyenlere (%19,7) oranla istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu ($p=0,025$), menopozda yorgunluk yakınması konusunda, menopoza girenlerin (%19) girmeyenlere (%9,8) göre anlamlı düzeyde daha

Tablo 3. Araştırmaya katılanların menopoza ilişkin bilgi ve tutumları dağılımı

	Sayı	%
Menopoz adet kesilmesi demektir		
Katılıyorum	400	99,8
Kararsızım	1	0,2
Yaşam son bulur		
Katılıyorum	1	0,2
Katılmıyorum	391	97,5
Kararsızım	9	2,3
Menopoz hastalıktır		
Katılıyorum	34	8,6
Katılmıyorum	347	86,5
Kararsızım	20	4,9
Cinsel yaşam son bulur		
Katılıyorum	5	1,3
Katılmıyorum	377	94
Kararsızım	19	4,7
Danışmanlık alınabilir		
Katılıyorum	84	20,9
Katılmıyorum	78	19,5
Kararsızım	239	59,6
Hormon tedavisi alınabilir		
Katılıyorum	117	29,2
Katılmıyorum	29	7,2
Kararsızım	255	63,6
Dengeli beslenme önemlidir		
Katılıyorum	129	32,2
Katılmıyorum	15	3,7
Kararsızım	257	64,1
Egzersiz önemlidir		
Katılıyorum	102	25,4
Katılmıyorum	13	3,2
Kararsızım	286	71,3
Yakınmalar artar		
Katılıyorum	212	52,9
Katılmıyorum	4	1,0
Kararsızım	185	46,1
Hormon tedavisi doğurganlığı getirir		
Katılıyorum	3	0,7
Katılmıyorum	85	21,2
Kararsızım	313	78,1
Sigara içen menopoza erken girer		
Katılıyorum	2	0,5
Katılmıyorum	92	22,9
Kararsızım	307	76,6
Çok doğum yapanlar menopoza geç girer.		
Katılıyorum	1	0,2
Katılmıyorum	95	23,7
Kararsızım	305	76,1
Bekârlar menopoza erken girer		
Katılıyorum	1	0,2
Katılmıyorum	96	23,9
Kararsızım	304	75,8
Şişmanlar menopoza erken girer		
Katılıyorum	1	0,2
Katılmıyorum	97	24,2
Kararsızım	303	75,6
Toplam	401	100

Tablo 4. Menopozal yakınmalara ilişkin bilgi durumlarının menopozda girme durumlarına dağılımı

Menopozal Sıcak basması	Evet		Hayır		Toplam		X ²	P
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Biliyorum	242	86,7	90	73,8	332	82,8	10,020	0,002
Bilmiyorum	37	13,3	32	26,2	69	17,2		
Uykusuzluk							4,996	0,025
Biliyorum	85	30,5	24	19,7	109	27,2		
Bilmiyorum	194	69,5	98	80,3	292	72,8		
Yorgunluk							5,244	0,022
Biliyorum	53	19,0	12	9,8	65	16,2		
Bilmiyorum	226	81,0	110	90,2	336	83,8		
Baş ağrısı							6,464	0,011
Biliyorum	41	14,7	7	5,7	48	12,0		
Bilmiyorum	238	85,3	115	94,3	353	88,0		
Kemik erimesi							8,795	0,003
Biliyorum	24	8,6	1	0,8	25	6,2		
Bilmiyorum	255	91,4	121	99,2	376	93,8		
Toplam	279	100,0	122	100,0	401	100,0		

Tablo 5. Menopozal yakınmalara ilişkin bilgi durumlarının menopoz şekillerine göre dağılımı

Menopozal yakınmalar	Menopozda girmeyen		Doğal yolla		Cerrahi yolla		Toplam		X ²	P
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Sıcak basması									11,168	0,004
Biliyorum	90	73,8	233	86,3	9	100	332	82,8		
Bilmiyorum	32	26,2	37	13,7	0	0	69	17,2		
Uykusuzluk									11,154	0,004
Biliyorum	24	19,7	79	29,3	6	66,7	109	27,2		
Bilmiyorum	98	80,3	191	70,7	3	33,3	292	72,8		
Yorgunluk									9,679	0,008
Biliyorum	12	9,8	49	18,1	4	44,4	65	16,2		
Bilmiyorum	110	90,2	221	81,9	5	55,6	336	83,8		
Sık idrar									16,928	0,000
Biliyorum	3	2,5	14	5,2	3	33,3	20	5,0		
Bilmiyorum	119	97,5	256	94,8	6	66,7	381	95,0		
Üriner enfeksiyon									10,586	0,005
Biliyorum	0	,0	3	1,1	1	11,1	4	1,0		
Bilmiyorum	122	100	267	98,9	8	88,9	397	99		
Baş ağrısı									14,275	0,001
Biliyorum	7	5,7	37	13,7	4	44,4	48	12,0		
Bilmiyorum	115	94,3	233	86,3	5	55,6	353	88		
Kemik erimesi									9,972	0,007
Biliyorum	1	0,8	24	8,9	0	,0	25	6,2		
Bilmiyorum	121	99,2	246	91,1	9	100	376	93,8		
Toplam	122	100	270	100	9	100	401	100		

fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,022), baş ağrısı ile ilgili menopozda girenlerin (% 14,7) menopozda girmeyenlere (% 5,7) göre anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,011), menopozda kemik erimesi ile ilgili menopozda girenlerin (% 8,6) girmeyenlere göre (% 0,8) istatistiki olarak

anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,003) belirtilmektedir.

Tablo 5'te araştırmaya katılanların menopoz şekilleri ile menopozal yakınmalara ilişkin bilgilerin dağılımı incelendiğinde, sıcak basması ile ilgili

menopoza cerrahi yolla girenlerin (% 100) menopoza doğal yolla girenlere (%86,3) göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,004), uykusuzluk konusunda, menopoza cerrahi yolla girenlerin (%66,7) menopoza doğal yolla girenlere (%29,3) göre anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,004), yorgunluk ile ilgili cerrahi yolla menopoza girenlerin (%44,4), menopoza doğal yolla girenlere (%18,1) göre anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,008), menopozda sık idrar ile ilgili cerrahi yolla menopoza girenlerin (%33,3), doğal yolla menopoza girenlere (%5,2) göre anlamlı derecede daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,000), üriner enfeksiyon konusunda cerrahi yolla menopoza girenlerin (%11,1), menopoza doğal yolla girenlere (%1,1) göre anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,005), baş ağrısı konusunda cerrahi yolla menopoza girenlerin (%44,4), menopoza doğal yolla girenlere (%13,7) göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,001), menopozda kemik erimesi ile ilgili doğal yolla menopoza girenlerin (8,9), cerrahi yolla menopoza girenlere (%0) göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha fazla bilgi sahibi olduğu (p=0,007) belirtilmektedir.

Tartışma

Araştırmaya katılanların %69,6'sinin menopoza girdiği, %30,4'ünün menopoza girmediği tespit edilmiştir. Özgür'ün 2007 İstanbul çalışmasında, %75,4'ünün menopoza girdiği, %24,6'sinin menopoza girmediği belirtilmiştir. Araştırmamız Özgür'ün çalışması ile benzer bulunmuştur (11). Araştırmaya katılanların %96,8'inin doğal yolla, %3,2'sinin cerrahi yolla menopoza girdiği tespit edilmiştir. Koçak ve arkadaşlarının 2014 İstanbul çalışmasında %82'sinin doğal yolla menopoza girdiği(12), Erbaş ve Demirel'in 2014 Sivas çalışmasında %85,2'sinin doğal yolla menopoza girdiği saptanmıştır(13). Çalışmamızla diğer çalışmalar arasında benzerlik bulunmaktadır. Araştırmaya katılanların %89,5'inin menopoz konusunda bilgi almadığı saptanmıştır. Özer ve Gözükarar'ın 2016 çalışmasında %93,3'ü bilgi almamıştır. Çalışmamız Özer ve Gözükarar'ın çalışmasıyla benzerdir; bu benzerlik eğitim ve sosyoekonomik koşulların benzerliğine bağlanabilir. Araştırmaya katılanların, %3,3'ünün bilgiyi sağlık personelinden aldığı saptanmıştır.

Abay ve Kaplan'ın 2015 çalışmasında(14) %3,1'i sağlık personelinden, Ertem'in 2010 İzmir çalışmasında %6,5'i (15) sağlık personelinden bilgi almıştır. Çalışmalar birbirine benzer bulunmuştur. Devi ve arkadaşlarının 2015 çalışmasında menopoz konusunda %94'ünün iyi seviyede bilgisi olduğu saptanmıştır(16). Çalışmamız ile Devi ve arkadaşlarının yaptığı çalışma arasında benzerlik bulunmamıştır. Kwak ve arkadaşlarının 2014 çalışmasında, Menopoz konusunda bilgisi olanlar ve olmayanlar arasında tutum ve davranışları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (17).

Araştırmaya katılanların %4,2'sinin HRT aldığı saptanmıştır. Suka ve arkadaşlarının 2016 çalışmasında %62,9'unun HRT kullandığı saptanmıştır(18). Çalışmamız ile Suka ve arkadaşlarının yaptığı çalışma arasında benzerlik bulunmamıştır. Bu farklılığı bölgesel ve sosyoekonomik özelliklerin farklı olmasına bağlayabiliriz. Araştırmaya katılanların menopozal şikâyetlere ilişkin, %82,8'inin sıcak basması ve gece terlemesini bildiği, uykusuzluğu %72,8'inin bilmediği, yorgunluk ve halsizliği %83,8'inin bilmediği, menopozda baş ağrısını %88,0'ını bilmediği, kemik erimesi riskini %93,7'inin bilmediği saptanmıştır. Suka ve arkadaşlarının 2016 çalışmasında en iyi bilinen menopozal semptomların sıcak basması ve terleme, endişe ve yorgunluk olduğu saptanmıştır. Çalışmamız ile Suka ve arkadaşlarının yaptığı çalışma, sadece sıcak basması ve terleme yönünden benzerlik bulunmuştur (18). Menopoza girenlerin, %86,7'inin sıcak basmasını bildiği, menopoza girmeyenlerin %73,8'inin sıcak basmasını bildiği, menopoza girenlerin 30,5'inin uykusuzluğu bildiği, %14,7'inin menopozda baş ağrısı şikâyetini bildiği, 30,5'inin uykusuzluğu bildiği, %91,4'ünün kemik erimesi şikâyetini bilmediği tespit edilmiştir. Menopoza girenlerin şikâyetleri daha fazla tanınmaları yaşadıkları tecrübeye bağlanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızda katılımcıların menopozun tanımı, menopozal yakınmalar, bu sürecin nasıl sağlıklı atlatılabileceği ve HRT konularında bilgi sahibi olmadığı saptanmıştır.

Bu doğrultuda;
Sağlık kuruluşlarında menopoz danışmanlık

hizmetlerinin yürütüleceği bir odanın oluşturulması ve danışmanlık hizmetlerinde hemşirenin etkin rol oynaması sağlanmalıdır. Hizmet sunumunda danışmanlık hizmetlerine daha fazla zaman ayrılmalı ve başvuran kadının kararlara katılımı artırılmalıdır.

Kuruma başvuran kadınların eğitim durumları farklı olduğundan, hizmet verilirken bu kriterlere dikkat edilmelidir. Kadınların bireysel özellikleri göz önünde bulundurularak muayene ve danışmanlık hizmeti verilmelidir.

Başvuran kadınların klimakterik aşamaları, yaşadıkları semptomlar ve yaşama düzeyi farklı olabileceğinden, hizmet sunumunda bu özellikler göz önünde bulundurulmalıdır. Menopozdaki kadın sadece üro-jinekolojik açıdan değil psikolojik açıdan da değerlendirilmeli ve gerekli görüldüğünde psikolog ya da psikiyatrist ile görüştürülmelidir.

İletişim: Şirin Çelikkanat

E-posta: sirincelikkanat@gmail.com

Kaynaklar

1. Ersoy T. Menopoz ve kültür (Menopoz kültür etkileşimi, menopoz'un kadının rol ve statüsüne etkisi) Öteki Matbaa Mayıs 2008.
2. Aydoğdu N. Postmenopozdaki kadınlarda düşük dozlu hormon replasman tedavisi ve raloksifen'in kan biyokimyası ve kupperman indeksi üzerine etkileri. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği (Uzmanlık Tezi). İstanbul, 2005.
3. Özgür M. Raloksifen hidroklorid'in postmenopozal kadınların pıhtılaşma sistemi parametreleri üzerine etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı (Uzmanlık Tezi). Trabzon, 2008.
4. Başoğlu A. Premenopoz ve postmenopozda total antioksidan kapasitesinin karşılaştırılması. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı (Uzmanlık Tezi). Şanlıurfa, 2007.
5. Ertem, K. G. Menopoz kliniğine başvuran kadınların menopoza ilişkin yakınmalarına verilen planlı eğitimin incelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi). İzmir, 1998.
6. Vural PI, Yangın IHB. Menopoz algısı: Türk ve Alman kadınların karşılaştırılması. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2016;5(3): 7-15.
7. Pınar ŞE, Yıldırım G, Duran Ö, Cesur B. A problem peculiar to women: Mental health in menopause Kadına özgü bir sorun: Menopozda ruh sağlığı. Journal of Human Sciences, 2015;12(2):787-98.
8. Özcan H, Oskay Ü. Menopoz döneminde semptom yönetiminde kanıta dayalı uygulamalar. Göztepe Tıp Dergisi, 2013;28(4):157-63.
9. Erkin Ö, Ardahan M, Kert A. Menopoz döneminin kadınların yaşam kalitesine etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2014;3(4):1095-113.
10. Çelik AS, Pasinlioğlu T. Klimakterik dönemde yaşanan semptomlar ve hemşirenin rolü. ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2013;1(1):50-6.
11. Özgür N. Klimakterium dönemindeki kadınların yaşadıkları menopoz semptomları ve başa çıkma yolları. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul, 2007.
12. Koçak D, Kaya İ, Aslan E. Klimakterik dönemindeki kadınların algıladıkları sosyal destek düzeyi ve etkileyen faktörler. JAREN, 2017;3(2):66-72.
13. Erbaş N, Demirel G. Klimakterik dönemdeki kadınların menopoza ilişkin yakınmalarının ve menopozal tutumlarının cinsel yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirilmesi; ACU Sağlık Bil Derg, 2017;4:220-5.
14. Abay H, Kaplan S. Menopozal dönem yaşam kalitesini nasıl etkiliyor? Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 2015;1-2-3:1-23.
15. Ertem G. Kadınların menopoz sonrası yaşam kalitelerinin incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2010;1:7.
16. Devi AM, Dular SK, Yadav R. A descriptive study to assess the level of knowledge and attitude regarding menopause among menopausal women in selected rural areas in Faridabad. International Journal of Advances in Nursing Management, 2015;3(1):7-9.
17. Kwak, Eun Kyung, Hyun Soon Park, Nam Mi Kang. Menopause knowledge, attitude, symptom and management among midlife employed women. Journal of Menopausal Medicine, 2014;20(3):118-25.
18. Suka M, Taniuchi A, Igarashi S, et al. Menopause-specific health literacy in Japanese women. Maturitas, 2016;91:51-9.